

KRETINGOS RAJONO DARBĖNŲ GIMNAZIJOS DIRBTINIO INTELEKTO NAUDOJIMO TVARKOS APRAŠAS

I. Įvadas

Šiuo Kretingos rajono Darbėnų gimnazijos (toliau – Gimnazija) dirbtinio intelekto naudojimo tvarkos aprašu (toliau – Aprašas) siekiama pateikti rekomendacijas dėl dirbtinio intelekto (toliau – DI) naudojimo ir apibrėžti DI naudojimo: apibrėžimą; tikslus; privatumą, duomenų apsaugą, skaidrumą ir komunikaciją; raštingumo skatinimą; pavyzdžius ir scenarijus; akademinio sąžiningumo užtikrinimą; žmogiškojo veiksnio išlaikymą; įtraukties ir individualių poreikių tenkinimą; naudą ir grėsmes.

- Dirbtinis intelektas yra mašinos gebėjimas, kuris yra panašus į žmonių galimybes, tokias kaip argumentavimas, mokymasis, planavimas ir kūrybiškumas (Europos parlamentas).

- Dirbtinis intelektas – bet koks dirbtinai sukurtas intelektas. Andreas Kaplan ir Michael Haenlein apibrėžė dirbtinį intelektą kaip „Sistemos sugebėjimą teisingai interpretuoti išorinius duomenis, mokytis iš jų ir panaudoti tokias žinias, kad būtų įgyvendinti konkretūs tikslai ir uždaviniai, lanksčiai juos pritaikant“ (Vikipedija).

- Dirbtinis intelektas (toliau DI) – tai technologijos, kurios leidžia kompiuteriams atlikti užduotis, paprastai reikalaujančias žmogaus intelekto, pvz., mokytis, analizuoti duomenis, priimti sprendimus (ChatGPT).

DI sugeneruotas turinys gali būti netikslus, klaidinantis arba neteisingas, pažeisti trečiųjų šalių intelektinės nuosavybės, asmens duomenų ar kitas saugomas teises. Todėl būtina visus duomenis sugeneruotus DI peržiūrėti ir patikrinti.

Kodėl DI svarbus gimnazijoje? Naudojant DI galima: optimizuoti administracijos ir mokytojų darbą, automatizuojant kasdienes užduotis; peržiūrėti ir atnaujinti įvairius dokumentus; padėti kurti užduotis, ugdymo turinį, įtraukia mokymosi aplinką, pritaikytą kiekvieno mokinio poreikiams; padėti mokiniams lengviau įsitraukti į ugdymo procesą, mokytis ir kt.

II. DI naudojimo tikslai

1. Mokymo(si) individualizavimas ir personalizavimas (pritaikyti mokymo metodus pagal kiekvieno mokinio poreikius ir gebėjimus).

2. Administracinio darbo efektyvinimas (pagreitinti ir supaprastinti administracinių užduočių atlikimą mokytojams ir administracijai).

3. Mokinių įsitraukimo skatinimas (naudoti DI įrankius, kurie padėtų mokiniams aktyviau dalyvauti ugdymo procese).

4. Inovatyvių mokymosi priemonių diegimas (suteikti galimybę naudotis pažangiausiomis technologijomis).

III. Privatumas, duomenų apsauga, skaidrumas ir komunikacija

Dirbant su DI būtina: išlaikyti pagarbą žmogaus teisėms ir demokratijai; saugoti žmogaus orumą, skatinti lygybę ir laikytis sąžiningumo. Gimnazija laikosi Bendrojo duomenų apsaugos reglamento (toliau – BDAR). Siekiant nepažeisti duomenų saugumo, į DI platformas negalima kelti konfidencialių duomenų (asmens duomenų; asmens atvaizdo, be jo sutikimo; finansinių duomenų ir kt. duomenų kurių nenorėtum ar negalėtum viešinti, ar kai neturi tam leidimo). Draudžiama naudoti DI įrankius, siekiant kurti, skleisti ar palaikyti neetišką, diskriminacinį ar įžeidžiantį turinį.

Jeigu gimnazija priimtų sprendimą DI naudoti mokinių žinių vertinimui privalės apie tai informuoti mokinius ir tėvus, kokiais kriterijais remiantis pateikiami vertinimai. Dirbant su mokinių duomenimis svarbu anonimizuoti duomenis. Anonimizavimas reiškia, kad duomenys yra modifikuojami taip, jog jų nebūtų įmanoma susieti su konkrečiais asmenimis. Anonimizuoti duomenys nebelaikomi asmens duomenimis.

Pseudoniminimas yra technika, kai duomenys yra maskuojami (pakeičiami kodais ar numeriais), tačiau jie vis dar gali būti susieti su konkrečiais asmenimis, jei yra raktas. Ši technika draudžiama.

Gimnazija informuoja bendruomenę apie DI naudojimą per socialinius tinklus, el. dienyną.

IV. DI raštingumo skatinimas

Siekiant gilinti DI supratimą; organizuojami reguliarūs, bent kartą metuose, mokymai mokytojams ir mokiniams; Medijų kultūra ir technologijų raštingumas įtraukiami į strateginius uždavinius; DI integruojamas į kai kurias pamokas, t.y. Gimnazijos ugdymo plano priemonė; nuolat skatinama DI naudoti atsakingai ir etiškai.

V. DI pavyzdžiai ir scenarijai

- Ugdymo proceso stebėseną: el. dienynas;
- Ugdymo organizavimo ir mokymosi platformos: Elicejus, EditAI;
- Administracinio darbo automatizavimas: tvarkaraščių sudarymas, dokumentų sudarymo/atnaujinimo „Agentai“; renginių scenarijų rašymas, viktorinų, protmūšių planavimas ir kt.;
- Mokinių mokymosi individualizavimas ir personalizavimas: mokinių pasiekimų stebėseną ir analizavimą, rekomendacijų tolimesniam ugdymui(si) teikimas.

VI. Akademinio sąžiningumo užtikrinimas

DI įrankius galima naudoti tik administravimo, ugdymo proceso organizavimo ir mokymo(si) tikslais, o ne savarankiškų darbų atlikimui ar atsiskaitymams. Mokiniai gali naudoti DI įrankius tik tam, kad geriau suprastų medžiagą, spręstų problemas ir gilintų žinias. Plagiavimas, naudojant DI, griežtai draudžiamas. DI sugeneruotą turinį būtina peržiūrėti ir patikrinti. Naudojant DI generuotą informaciją, būtina aiškiai nurodyti, kad ji buvo sukurta DI įrankių pagalba. Draudžiama pateikti DI sukurtą turinį kaip savo originalų kūrinį.

VII. Žmogiškojo veiksnio išlaikymas

DI yra pagalbinė priemonė, kuri negali pakeisti žmogiškojo santykio. Mokytojas ir mokinys išlieka pagrindiniai ugdymo proceso dalyviai. Mokytojas nustato DI naudojimo ribas ir kontrolę, aiškiai apibrėždamas, kokiais atvejais DI įrankių naudojimas yra leidžiamas, o kokiais – draudžiamas. DI pagalba gaunami mokinių vertinimo rezultatai negali kardinaliai pakeisti mokytojų sprendimų. Atsakomybė už galutinį vertinimą išlieka mokytojui.

VIII. Įtrauktis ir individualių poreikių tenkinimas

DI įrankių pagalba sukurti sąlygas mokiniams, turintiems specialiųjų poreikių, lengviau įsitraukti į ugdymo procesą. DI pagalba parengti įtraukias užduotis pritaikytas pagal individualius mokinio poreikius ir mokymosi stilius, bei sutrikimų rekomendacijas.

Gimnazijoje veikia Wi-Fi. Kiekvienas mokinys turi savo prisijungimą. Gimnazija yra pakankamai apsirūpinusi kompiuteriais ar planšetėmis, todėl yra visos galimybės visiems mokiniams patiems kurti ir/ar atlikti užduotis naudojant DI.

IX. DI nauda ir grėsmės

DI naudojant, galima sutrumpinti administracinių darbų laiką (aprašų, tvarkų, scenarijų rengimas ir kt.).

DI naudojant kaip asmeninį mokytoją, galima pagerinti mokymosi rezultatus.

Atliekant užduotis su DI ir asmeniškai neįsitraukiant į sprendimus mokymosi rezultatai gali blogėti.

Atliekant užduotis tik su DI galima pervertinti savo gebėjimus.

DI gali pažeisti BDAR reikalavimus.

DI gali pažeisti teisę būti pamirštam, nes DI „negali pamiršti“.

X. Baigiamosios nuostatos

DI naudojimo poveikis bus reguliariai analizuojamas, atliekant apklausas ir renkant mokinių bei mokytojų atsiliepimus. Prieš diegiant naujas DI sistemas, gimnazijos administracija atliks rizikos vertinimus, kad įsitikintų, jog šios sistemos nekelia grėsmės mokinių asmens duomenims ir jų pasiekimų objektyviems vertinimui. Kilus abejonėms dėl DI naudojimo etikos ar tinkamumo, būtina pasikonsultuoti su mokytojais ar administracija.

Su šiuo aprašu supažindinami visi gimnazijos darbuotojai ir mokiniai.
